

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА
АКАДЕМІЯ»**

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІЧНИХ НАУК

КАФЕДРА МАРКЕТИНГУ ТА УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**до організації, проведення та оцінювання
науково-дослідної практики здобувачів вищої освіти
другого (магістерського) рівня**

Затверджено на засіданні кафедри
маркетингу та управління бізнесом
Протокол № _____
від _____ 2022 р.

Методичні рекомендації до організації, проведення та оцінювання науково-дослідної практики здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня ОНП «Розвиток бізнесу: управління і консалтинг» спеціальності 073 «Менеджмент» та ОНП «Маркетинг» спеціальності 075 «Маркетинг» / Пічик К.В., Храпкіна В.В., Гавриленко Т.В., Сидоренко О.В. – К.: НаУКМА, 2022. – 39 с.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	
1. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ.....	
2. ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ.....	
3. ЗМІСТ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ.....	
3.1. Структура науково-дослідної практики.....	
3.2. Огляд наукової літератури та оформлення бібліографії.....	
3.3. Підготовка наукової статті.....	
4. СТРУКТУРА ТА ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ З НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ.....	
5. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ.....	
ДОДАТКИ.....	

ВСТУП

Магістр – це освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти (науковою установою) у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми.

Ступінь магістра у Національному університеті «Києво-Могилянська академія» здобувається за освітньо-науковими програмами загальним обсягом 120 кредитів ЄКТС. Освітньо-наукова програма магістра обов'язково включає дослідницьку (наукову) компоненту.

Для студента-магістранта важливо мати загальне уявлення про методологію наукової творчості, здобути досвід організації своєї творчої діяльності, використання методів наукового пізнання. Інтеграція загальної та професійної освіти на базі дослідницької діяльності не лише сприяє значному підвищенню мотивації до тримання знань і формування відповідних компетенцій, але є й стимулом оновлення змісту освіти в цілому.

Науково-дослідна практики магістрів (НДП) є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми для здобуття освітнього ступеня «магістр» з відповідної спеціальності та має на меті набуття здобувачем вищої освіти професійних навичок та вмінь здійснення самостійної науково-дослідної роботи.

Програмні результати практики:

РН 1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах;

РН 2. Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення;

РН 4. Обґрунтовувати та управляти проектами, генерувати підприємницькі ідеї;

РН 6. Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення

реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність;

РН 12. Планувати і проводити наукові дослідження, демонструвати результати наукових робіт та готувати їх до оприлюднення;

РН 15. Ідентифікувати та класифікувати нові задачі в сфері менеджменту, описувати, аналізувати та оцінювати відповідні об'єкти, явища та процеси, обирати оптимальні методи їх дослідження.

Результатом науково-дослідної практики мають бути сформовані компетентності:

Інтегральна компетентність;

ЗК1. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні;

ЗК3. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій;

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);

ЗК7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

СК1. Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів;

СК 9. Здатність планувати і виконувати наукові та прикладні дослідження, презентувати їх результати;

СК11. Здатність до самостійного опанування новими знаннями, використання сучасних освітніх та дослідницьких технологій у сфері менеджменту.

У цих методичних рекомендаціях розглядаються загальні питання організації, проведення і підведення підсумків науково-дослідної практики здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня ОНП «Розвиток бізнесу: управління і консалтинг» спеціальності 073 «Менеджмент» та ОНП «Маркетинг» спеціальності 075 «Маркетинг».

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ

Метою науково-дослідної практики є систематизація, розширення професійних знань у сфері обраної спеціальності, формування і розвиток у здобувачів вищої освіти навичок до самостійної наукової роботи, проведення досліджень, закріплення отриманих теоретичних знань за дисциплінами магістерських програм.

Предметом науково-дослідної практики є поглиблення навичок самостійної наукової роботи, розширення наукового світогляду здобувачів освіти, дослідження проблем практики та вміння пов'язувати їх з обраним теоретичним напрямком дослідження, вивчення структури та логіки майбутньої магістерської роботи.

Під час проходження науково-дослідної практики здобувачі вищої освіти мають вирішити наступні завдання:

- вивчення теоретичних класичних джерел за обраною науковою проблемою майбутньої кваліфікаційної (магістерської) роботи, пов'язаною з освітньо-науковою програмою та науковою темою кафедри;
- визначення стану розробки питань обраної наукової проблеми у сучасній вітчизняній та іноземній літературі;
- ознайомлення із структурою, науковою проблематикою та результатами наукової роботи академічних і галузевих інститутів та їх провідних спеціалістів щодо обраного напрямку досліджень;
- визначення структури та основних завдань магістерського дослідження;
- отримання та закріплення практичних навичок проведення наукового дослідження, формування його інформаційного, правового та методичного забезпечення, зважаючи на сутність проблем, що вирішуються, та обмежень, пов'язаних з діяльністю конкретного підприємства;
- розвиток навичок та вмінь інформаційно-аналітичної, науково-дослідної, діагностичної та інноваційної діяльності для вирішення

актуальних проблем науки та виробництва в сучасних умовах господарювання;

– апробація основних теоретичних та практичних рекомендацій магістерської роботи (у формі виступів на конференціях, участі у виставках, творчих конкурсах, написанні наукових статей, рекомендацій до органів влади й управління, тощо).

2. ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ

Науково-дослідна практика є одним із видів практики, що передбачена навчальним планом для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня ОНП «Розвиток бізнесу: управління і консалтинг» спеціальності 073 «Менеджмент» та ОНП «Маркетинг» спеціальності 075 «Маркетинг» та спрямована на розвиток компетенцій, пов'язаних з організацією і виконанням науково-дослідних робіт.

Відповідно до освітньо-наукових програм та навчального плану науково-дослідна практика є самостійним видом практики, який проходять здобувачі вищої освіти другого (магістерського) рівня на першому році навчання. Тривалість проведення науково-дослідної практики два семестри – осінній та весняний (6 кредитів ЄКТС).

Потягом проходження наукової практики та виконання основних завдань програми практики кожен здобувач вищої освіти повинен отримати конкретні наукові результати з обраної наукової проблеми, що будуть відображені у визначенні теми роботи магістра.

Програма науково-дослідної практики здобувачів вищої освіти складається з наступних частин:

- складання індивідуального графіку проходження практики. Узгодження його з науковим керівником практики;
- формулювання напряму дослідження, визначення об'єкту і предмету

дослідження;

- ознайомлення з вітчизняними та іноземними науковими та іншими джерелами літератури за обраним напрямом досліджень;
- формування бібліографічного списку літератури за обраним напрямом дослідження (зразок оформлення наведений у додатках);
- робота над тезами та підготовка тексту доповіді для виступу на науковій конференції/круглому столі/форумі;
- підготовка наукової статті за обраним напрямом досліджень;
- підготовка Звіту з науково-дослідної практики.

Керівництво науково-дослідною практикою здійснюють науково-педагогічні працівники кафедри маркетингу та управління бізнесом, які активно займаються науковою діяльністю. Керівник науково-дослідної практики, як правило, є керівником магістерської роботи.

Науковий керівник разом зі студентом складають індивідуальний план та календарний графік роботи.

Крім того, науковий керівник;

- складає спільно з магістрантом концепцію дослідження вибраної теми магістерської роботи;
- рекомендує необхідну літературу, довідкові, статистичні та архівні джерела за темою дослідження;
- здійснює систематичне консультування магістра з питань змісту та організації написання звіту з наукового дослідження та магістерської роботи;
- оцінює рівень наукової роботи та приймає звіт із науково-дослідної практики.

Отже, керівник надає наукову і методичну допомогу, систематично контролює виконання роботи здобувачем вищої освіти, вносить відповідні корективи, дає рекомендації щодо доцільності ухвалення того чи того рішення, а також робить висновок про роботу магістра загалом. Він рецензує статті та тези, підготовлені здобувачем до друку.

Здобувачі вищої освіти для проходження науково-дослідної практики

зобов'язані:

- до початку практики отримати від керівника практики консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- систематично працювати над виконанням завдань за програмою практики;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики, зазначені в індивідуальному графіку проходження практики та вказівками безпосередньо керівника;
- висвітлити результати виконаної роботи та оформити їх у звіті про проходження практики;
- в належний термін захистити матеріали практики;
- підготувати наукові тези до публікації;
- з метою оприлюднення та обміну науковими результатами науково-дослідної роботи здобувачі вищої освіти брати участь у роботі секції, виступати на конференції, долучатися до засідань круглих столів, що проводяться кафедрою маркетингу та управління бізнесом.

Основною базою практики магістрів є кафедра маркетингу та управління бізнесом. Науково-дослідна практика може проводитися також за додаткової потреби на базі наукових бібліотек, науково-дослідних закладів, відповідних профільних кафедрах закладів вищої освіти, наукових та аналітичних підрозділів підприємств, установ, організацій, відомств, які проводять науково-дослідні роботи чи здійснюють розробки та мають наукові здобутки у сфері наукової роботи здобувачів вищої освіти.

Здобувачі вищої освіти можуть самостійно підбирати для себе місце проходження практики і пропонувати його для збору необхідного матеріалу з обраного наукового напрямку дослідження.

3. ЗМІСТ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ

3.1. Структура науково-дослідної практики

Науково-дослідна практика має на меті освоєння магістром методики проведення всіх етапів науково-дослідних робіт – від постановки завдань дослідження до апробації його результатів. Вона направлена на глибоке і системне дослідження тематики магістерської роботи, осмислення наукових термінів і категорій, дослідження стану галузі, до якої належить майбутній об'єкт дослідження. Науково-дослідна практика складається з таких етапів:

1. Формування індивідуального графіку проходження практики *(додаток А)*.
2. Вибір теми дослідження, оцінка ступеня її розробки на початок проходження практики.
3. Складання спільно з керівником концепції дослідження обраної теми магістерської роботи.
4. Визначення об'єкта, предмета та завдань дослідження
5. Вивчення фахових джерел з обраної теми дослідження, їх критичний аналіз.
4. Окреслення кола проблем, які потребують вирішення. Конкретизація теми дослідження, обґрунтування її актуальності.
5. Аналіз науково-інформаційних джерел за обраним напрямом досліджень та оформлення бібліографічного списку за темою магістерської роботи. Вимоги до оформлення бібліографії наведені в *додатках В, Г*.
6. Постановка цілей та конкретних завдань дослідження, складання плану проведення дослідження *(додаток Д)*.
7. Вибір методів (методики) проведення дослідження за обраною тематикою.
8. Апробація основних результатів дослідження:

- підготовка тез доповідей та виступу на науковій конференції за обраним напрямом;

- підготовка наукової статті за темою магістерської роботи з дотриманням вимог МОН України (друк статті – бажаний).

9. Формування звіту за результатами науково-дослідної практики.

3.2. Огляд наукової літератури та оформлення бібліографії

Проведення наукових досліджень потребує відповідного інформаційного забезпечення.

Обов'язковою умовою ефективного проведення дослідження є розроблення гіпотези, яка є відправною точкою в логічній послідовності наукового дослідження, у розробленні робочого плану майбутньої роботи, формуванні розділів, підрозділів і пунктів. Інформаційна база відіграє важливу роль у формуванні основного змісту подальшої роботи. Залежно від складу та якості зібраної інформації, може змінюватися не тільки план роботи, але й спрямування самого дослідження. У зв'язку із цим необхідно пам'ятати, що не будь-яка інформація може бути корисна для цього дослідження. Саме тому відбір найбільш вагомої для дослідження інформації, уміння визначити її місце в ньому є необхідною умовою.

Основна роль інформації в дослідженнях полягає в тому, щоб виловити суб'єктивні висновки, дати можливість відпрацювати найбільш оптимальне вирішення проблеми. Організація і проведення дослідження значною мірою залежить від складу, змісту й характеру залучених джерел, які, своєю чергою, визначено метою та практичним значенням розробок. Необхідно дотримуватися певної послідовності збирання інформаційного матеріалу.

Перший етап виконання будь-якого дослідження – це збирання матеріалів: цифрових, практичних, літературних, які й складають інформаційну базу дослідження. Саме повнота і якість зібраного матеріалу впливають на результати дослідження.

У період збирання матеріалів для наукового дослідження потрібно керуватися такими принципами:

- 1) матеріали необхідно збирати цілеспрямовано, залежно від мети й завдань наукового дослідження;
- 2) склад і структура цих матеріалів мають відповідати структурі дослідження.

Таким чином, у процесі збирання інформації її необхідно групувати за розділами, відповідно до плану роботи. Деякі матеріали можуть бути необхідними не тільки для одного конкретного розділу, а також для підготовки різних розділів роботи. У такому разі ці матеріали розміщують у першому з названих розділів, а в інших роблять помітки про їхнє місце розташування.

3) процес збирання матеріалів складається із двох стадій: спочатку матеріал накопичують без оцінювання його значення, а потім виконують фільтрацію, або відбір, суттєвих, необхідних елементів і вилучення зайвих або дублюючих.

В економічних дослідженнях важливим джерелом інформаційного матеріалу є робота з даними офіційної державної статистики та звітністю підприємств, організацій, установ.

У науковій літературі містяться результати раніш проведених досліджень, викладають різні концепції, формують теоретичні, методичні або практичні проблеми, накопичують і трактують факти, тому наукову літературу має вивчати кожен дослідник, незалежно від галузі знання, у якій він працює. Вивчення літературних джерел та збирання матеріалів має свою логічну послідовність

Перший крок полягає в загальному перегляді тих джерел, які дають найбільш точне уявлення про проблему дослідження. Необхідно звернутися до енциклопедій, довідників, словників та ін. Але водночас необхідно ураховувати, що в подібній літературі містяться лише загальні відомості про проблему й назву джерел, звідки їх узято. Таким чином дослідник отримує

інформацію про джерела, із яких можна почерпнути більш детальні відомості про предмет і об'єкт дослідження, головні теоретичні та методичні основи його вивчення.

Другий крок – робота з бібліографічними матеріалами, серед яких важливе значення мають реферативні збірники та бібліографічні показники. Повну інформацію звичайно отримують із періодичних видань. Економію часу за цільового пошуку надає використання останніх номерів журналів за кожен рік, оскільки в них публікують згруповані за розділами списки статей із реквізитами авторів, назв робіт, місця публікації. Коли бібліографію складено і відповідно до неї відібрано літературу, перед дослідником постає запитання про те, як правильно опрацювати цю літературу.

Опрацювання (вивчення) літературних джерел передбачає, насамперед, їхнє читання. Читанню, зазвичай, передує попередній перегляд, який передбачає знайомство з анотацією, змістом, вступом (передмовою), зі списком наведених джерел.

Ознайомлення з опублікованими за обраним напрямом досліджень магістерської роботи науковими працями починається відразу після розробки ідеї, тобто задуму наукового дослідження, який, знаходить своє відображення в темі й робочому плані роботи.

Така постановка справи допомагає цілеспрямовано шукати літературні джерела за обраною темою і краще опрацювати матеріал, опублікований у працях інших учених, бо витoki основних питань проблеми майже завжди закладені в більш ранніх дослідженнях.

Є два шляхи отримання бібліографічної довідки: замовлення у спеціалізованій інформаційній установі (інформаційному підрозділі установи) або самостійний пошук. Треба зазначити, що, незважаючи на високу кваліфікацію працівників інформаційних служб, вони ніколи не доберуть літературу так, як треба здобувачу, хоч і збережуть йому багато цінного часу. Науковий працівник у пошуку літератури має спочатку з'ясувати перелік періодичних видань, від яких можна сподіватися необхідної

інформації. Добре складений перелік навіть при побіжному знайомстві із заголовками джерел допомагає усвідомити обсяг потрібної інформації.

Необхідно переглянути всі види джерел, зміст яких пов'язаний з темою магістерського дослідження. До них належать матеріали, надруковані в різних вітчизняних і зарубіжних виданнях, недруковані документи (звіти про науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, дисертації, депоновані рукописи, матеріали зарубіжних фірм, джерела з мережі Інтернет), офіційні матеріали. Якщо такий перелік виявиться дуже великим, слід обмежити параметри бібліографічного пошуку: мова, країна, рік видання тощо. Коли з даного питання існує бібліографічний довідник, треба його використати, одночасно пересвідчившись у його повноті. Починати пошук варто з нової літератури, а потім поступово «розмотувати клубок», користуючись посиланнями на інші джерела.

Стан вивченості теми доцільно аналізувати з інформаційних видань, метою випуску яких є оперативна інформація як про самі публікації, так і найсуттєвіші моменти їхнього змісту. Нині випуском інформаційних видань займаються Український інститут науково-технічної та економічної інформації (УкрІНТЕІ), Книжкова палата України, центральні наукові бібліотеки, Інститут реєстрації інформації НАН України, служби науково-технічної інформації міністерств і відомств, деяких наукових установ.

Найважливіші книги та статті необхідно обов'язково прочитати в оригіналі. Вивчаючи наукове джерело, слід відразу зробити його повний бібліографічний опис. Ніколи не покладайтесь на свою пам'ять, занотуйте примітки про кожне джерело.

Вивчаючи літературу, не намагайтеся тільки запозичити матеріал. Паралельно обдумайте знайдену інформацію. Цей процес має тривати протягом усієї роботи над темою, тоді власні думки, які виникли в ході знайомства з чужими працями, стануть основою для отримання нового знання. Зазвичай використовується не вся інформація, що міститься в певному джерелі, а тільки та, яка безпосередньо стосується теми роботи і

тому найбільш цінна і корисна. Таким чином, критерієм оцінювання вивченого є можливість його практичного використання в майбутній кваліфікаційній роботі магістра.

Вивчаючи наукові джерела, треба стежити за оформленням виписок, щоб надалі ними було легко користуватися. Працюючи над питанням або розділом, треба постійно бачити його зв'язок із проблемою в цілому, а розроблюючи широку проблему – вміти розділяти її на частини, кожна з яких продумувати в деталях. Можливо, частина отриманих даних виявиться непотрібною; дуже рідко вони використовуються повністю. Тому необхідні ретельний відбір і оцінювання їх. Відбір наукових фактів — не проста справа. Це не механічний, а творчий процес, який потребує цілеспрямованої праці. Треба добирати не будь-які, а тільки наукові факти. Поняття «науковий факт» є значно ширшим і багатограннішим, ніж поняття «факт», що застосовується у повсякденному житті. Коли говорять про наукові факти, то розуміють їх як складові елементи основи наукового знання, віддзеркалення об'єктивних властивостей речей і процесів. На підставі наукових фактів визначаються закономірності явищ, будуються теорії та виводяться закони. Наукові факти характеризуються такими властивостями, як новизна, точність, об'єктивність і достовірність.

Новизна наукового факту свідчить про принципово новий, не відомий до цього часу предмет, явище або процес. Це не обов'язково наукове відкриття, але нове знання про те, чого ми досі не знали. Точність наукового факту визначається об'єктивними методами і характеризує сукупність найсуттєвіших прикмет предметів, явищ, подій, їхніх кількісних та якісних визначень.

При доборі фактів необхідно бути науково об'єктивним. Не можна відкидати факти тільки тому, що їх важко пояснити або знайти їм практичне застосування. Справді, сутність нового в науці не завжди чітко видно самому досліднику. Нові наукові факти, часом досить значні, саме через те, що їхнє значення недостатньо розкрито, можуть надовго залишатися в резерві науки і

не використовуватися на практиці.

Достовірність наукового факту базується на його безумовному реальному існуванні, яке підтверджується при побудові аналогічних ситуацій. Якщо такого підтвердження немає, то немає і достовірності наукового факту. Достовірність наукових фактів значною мірою залежить від достовірності першоджерел, від їхнього цільового призначення і характеру їхньої інформації. Очевидно, що **офіційне видання**, опубліковане від імені державних або громадських організацій, установ і відомств, містить матеріали, точність яких викликає найменше сумнівів.

Монографія – наукове видання, яке містить повне і всебічне дослідження якоїсь проблеми або теми; науковий збірник матеріалів авторитетної наукової конференції; науковий збірник дослідницьких матеріалів установ, навчальних закладів або наукових товариств із найважливіших наукових і науково-практичних проблем – всі ці видання мають принципове наукове значення та практичну цінність. У своїй основі вони безумовно належать до числа достовірних джерел. Практично абсолютну достовірність мають **описи винаходів**.

Серед джерел інформації чільне місце посідають **наукові статті**. Теоретичні статті в галузі гуманітарних наук значно більше, ніж стаття технічна, насичені роздумами, порівняннями, словесними доведеннями. Достовірність її змісту перебуває в залежності від достовірності вихідної інформації, використаної авторами. Проте тут важливого значення набуває позиція автора, його світогляд, з огляду на які стаття поряд з об'єктивними науковими даними може містити неправильні трактування, помилкові положення, різного роду неточності. Тому слід розібратися в цьому і точно оцінити зміст статті, встановити істинність тверджень її автора і дати їм відповідну оцінку.

Самостійне значення має **інформаційна стаття**. Вона зазвичай є оперативною й актуальною, містить стислий, конкретний виклад певних фактів, повідомлення про якусь подію, явище. Подібно статтям, різний

ступінь достовірності мають також *доповіді*, оголошені на наукових конференціях, симпозіумах. Деякі з них можуть містити обґрунтовані, доведені, апробовані відомості, інші – питання постановочного характеру, пропозиції тощо.

Про достовірність вихідної інформації свідчить не тільки характер першоджерела, а й науковий, професійний авторитет його автора, належність автора до тієї чи іншої наукової школи. У всіх випадках слід добирати тільки останні дані, найавторитетніші джерела, точно зазначати, звідки взяті матеріали. До фактів з наукових джерел треба підходити критично. Не можна забувати, що життя постійно йде вперед, розвиваються наука, техніка й культура. Те, що вважалося абсолютно точним вчора, сьогодні може виявитися неточним, а часом і неправильним.

Особливою формою фактичного матеріалу є *цитати*. Органічно вплетені у текст наукової роботи, вони складають невід'ємну його частину. Цитати використовуються для того, щоб без перекручень передати думку автора першоджерела, для ідентифікації поглядів при зіставленні різних точок зору та ін. Вони слугують необхідною опорою магістрові в процесі аналізу й синтезу інформації. Відштовхуючись від їхнього змісту, можна створити систему переконливих доказів, необхідних для об'єктивної характеристики явища, яке вивчається. Цитати можуть використовуватися і для підкріплення окремих тверджень самого здобувача.

У всіх випадках кількість використаних цитат повинна бути оптимальною, тобто визначатися потребами розроблення теми наукової роботи. Від її автора вимагається встановити, чи доцільним є застосування цитат у контексті, чи нема в них перекручень сенсу аналізованих джерел. Причини перекручень можуть бути різними. В одних випадках із першоджерела можуть бути взяті слова, які не визначають основної суті поглядів його автора. В інших – цитати обмежуються словами, які містять лише частину думки, наприклад, ту, що більше відповідає інтересам автора. Іноді в цитаті викладається точка зору не на той предмет, що розглядається в

даному контексті. Можливі й інші неточності при цитуванні.

Найчастіше цитати та інші запозичені матеріали застосовують при написанні огляду літератури – одного з важливих етапів підготовки магістром наукової роботи.

Основними завданнями огляду наукових джерел є:

- ознайомлення з матеріалами за обраною темою дослідження, їхня класифікація, відбір найцікавіших досліджень, основних фундаментальних праць, найсуттєвіших результатів; при цьому треба вивчати літературу не тільки з «вузької» теми, а й за близькими до неї темами;
- виявлення напрямів досліджень, які викликають найбільшу цікавість, ще недостатньо досліджені і могли б стати темою кваліфікаційної роботи магістра;
- формулювання напрямів наукового пошуку в магістерській роботі, характеристика методів й основних розділів теоретичної та експериментальної частин дослідження; і на завершення огляду – перша редакція плану роботи;
- отримання вихідного матеріалу для написання частини магістерської роботи, складання анотованого покажчика статей і книг за обраною темою.

Можна рекомендувати такий типовий план щодо пошуку та огляду літератури:

- загальна характеристика галузі досліджень, значення останньої в науці та практичній діяльності, актуальність завдань, які стоять перед даною галуззю;
- класифікація основних напрямів досліджень у даній галузі; визначення напрямів, практично використовуваних, і таких, які перебувають у стадії розробки, відображення різних точок зору на розв'язання проблеми;
- детальний виклад результатів досліджень за кожним розділом класифікації; для теоретичного дослідження – опис використаної методики, застосованого математичного апарату; для експериментальної роботи – найважливіші схеми, їхнє дослідження й основні результати; критичний

аналіз цих матеріалів із пропозиціями та зауваженнями;

- у кінці кожного розділу – висновки, підсумки досліджень і перелік основних нерозв'язаних проблем;
- на завершення огляду – формулювання основних напрямів досліджень, їхня актуальність і кінцева мета; орієнтовний план роботи із зазначенням запропонованої методики теоретичних та експериментальних робіт.

Існує два критерії самоперевірки правильності написання огляду: огляд пишеться не за авторами, а за завданнями дослідження; огляд тоді написаний правильно, коли його можна публікувати як самостійну статтю.

Оформлення бібліографічного опису варто подати у звіті в табличному вигляді (**додаток В, Г**).

Кожна позиція характеризує відібраний автором магістерської роботи матеріал, який за логікою викладення дає цілісне уявлення про певне явище або процес і, який буде використаний при написанні роботи. Слід звернути увагу, що наукове джерело може мати одну або декілька позицій, які пов'язані з завданнями дослідження.

Огляд літератури за темою демонструє ґрунтовне ознайомлення зі спеціальною літературою, його вміння систематизувати джерела, критично їх розглядати, виділяти суттєве, оцінювати зроблене раніше іншими дослідниками, визначати головне в сучасному стані вивчення теми. Матеріали такого огляду треба систематизувати в певному логічному зв'язку і послідовності. Тому перелік праць та їхній критичний розгляд не обов'язково подавати у хронологічному порядку.

Якщо до обраної теми є дуже багато інформаційних джерел, то оглядовій літературі може бути присвячений окремий розділ (зазвичай перший) основної частини магістерської роботи. При цьому слід пам'ятати, що оскільки остання розкриває відносно вузьку тему, то огляд праць науковців-попередників роблять тільки з питань обраної теми, а не за проблемою в цілому. В огляді називають і критично оцінюють публікації, що

мають пряме і безпосереднє відношення до теми. Зайвим є виклад усього, що стало відомим з прочитаного, і того, що має побічний стосунок до теми дослідження.

Буває, магістр, не знайшовши в доступній йому літературі необхідних відомостей, безпідставно береться стверджувати, що саме йому належить перше слово в описі досліджуваного явища, проте згодом це легко спростовується. Ясно, що такі відповідальні заяви можна робити тільки після ретельного і всебічного вивчення літературних джерел і консультацій з науковим керівником.

Всі відібрані джерела формуватимуть у подальшому **бібліографічний список**. Разом з тим недоцільно робити детальний опис всіх відібраних джерел бібліографії. Слід проглянути і відібрати тільки ту літературу, використання якої дозволить розкрити обрану тему дослідження, а опис джерел доцільно подавати тільки за тими з них, які відібрані для використання в роботі. Бібліографічний список використаних джерел прийнято вмішувати після загальних висновків роботи — як одну із суттєвих частин кваліфікаційної роботи магістра, що відтворює самостійну творчу роботу магістранта у багатогранному інформаційному полі.

Магістр зобов'язаний посилається на джерела, з яких у роботі використано матеріали, окремі результати, ідеї чи висновки для розробки власних проблем, завдань, питань. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність цитування певних наукових робіт, повідомляють необхідну інформацію про них, допомагають з'ясувати їх зміст, мову тексту та обсяг. Посилатися слід на останні видання творів. Більш ранні видання можна зазначати лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, не включений до останнього видання.

Не варто включати до бібліографічного списку праці, на які немає посилання в тексті роботи і вони фактично не були використані, а також енциклопедії, довідники, науково-популярні книжки, газетні статті і матеріали.

Оформлення бібліографічного списку

Бібліографічний апарат у роботі магістра – це ключ до використаних автором джерел. Крім того, він певною мірою відбиває наукову етику й культуру наукової праці. Саме з нього можна зробити висновок про ступінь ознайомлення магістра з наявною літературою за досліджуваною проблемою. Бібліографічний апарат складається зі списку використаних джерел і посилань, які оформлюються відповідно до чинних стандартів. Відомості про джерела, включені до списку, необхідно давати відповідно до вимог державного стандарту з обов'язковим наведенням назв праць.

Огляд наукової літератури з досліджуваної теми слід виконати за зразком, що наведений в додатку В.

3.3. Підготовка наукової статті

Наукова стаття – один із основних видів наукової роботи. Вона містить виклад проміжних або кінцевих результатів наукового дослідження, висвітлює конкретне окреме питання за темою наукової роботи, фіксує науковий пріоритет автора, робить її матеріал надбанням фахівців.

Стаття є формою **апробації результатів дослідження**. Наукова стаття має відповідати тематиці журналу чи іншого видання, обраного для опублікування результатів дослідження та мати науковий стиль викладу матеріалу та його високий науковий рівень. Науковий стиль викладу полягає у точності, логічності, лаконічності, зрозумілості, зв'язаності, цілісності, завершеності викладу матеріалів дослідження.

Наукова стаття подається до редакції в завершеному вигляді відповідно до вимог, які публікуються в номерах журналів у виглядів пам'ятки авторам.

Оптимальний обсяг наукової статті має бути – 8-20 сторінок.

Теоретична стаття в галузі гуманітарних наук значно більша за обсягом (ніж стаття технічна), насичена роздумами, порівняннями, словесними доведеннями. Достовірність її змісту залежить від достовірності

вихідної інформації, використаної авторами. Важливого значення набуває позиція автора, його світогляд, з огляду на які стаття поруч із об'єктивними науковими даними може містити суб'єктивні трактування. Тому слід розібратися в цьому і точно оцінити зміст статті, встановити істинність тверджень її автора і дати їм відповідну оцінку.

Метою *експериментальної статті* є виконання наступних завдань: вивчення та аналіз праць з проведення експериментального навчання. У них розглядаються методи і результати досліджень, і дається їх фізичне пояснення. Дослідження ґрунтуються на певних наукових та експериментальних базах, містять дані особисто проведених дослідів, спостережень чи пошукової роботи; результати їх обробки, аналізу та узагальнення; посилання на відповідні наукові джерела; відображати власну позицію дослідника.

Особливе місце займає *інформаційна стаття* в будь-якій науковій галузі. Така стаття зазвичай оперативна й актуальна, вона містить стислий, конкретний виклад певних фактів, повідомлення про якусь подію, явище.

Наукова стаття може бути видана у фахових журналах. 3. Наукові фахові видання застосовуються для: 1) розвитку вітчизняного наукового потенціалу та інтеграції його у світовий науковий простір; 2) створення простору якісної публічної комунікації вчених, зокрема якісного донесення результатів їх діяльності до вітчизняної і світової наукових спільнот; 3) офіційного визнання наукових публікацій. Згідно переліку наукових фахових видань України, вони поділяються на категорії – А, Б, В.

Стаття має відповідати тематичному спрямуванню видання, бути актуальною, містити результати оригінального теоретичного або експериментального дослідження та обґрунтування наукових висновків.

На початку статті українською та англійською мовами наводиться така інформація:

- ініціали та прізвище(а) автора(ів) та ORCID кожного з них;
- офіційна назва установи;

- індекс УДК;
- назва статті, яка має бути короткою, влучно відображати зміст статті, не містити аббревіатур та словосполучень на кшталт «Деякі питання...», «До проблеми...», «Дослідження питання...» тощо;
- анотація до статті обсягом 1800–2000 знаків. Анотація повинна бути структурованою, лаконічною, інформативною, відображати послідовну логіку викладення результатів, описувати основну мету дослідження та підсумовувати найбільш значимі результати. У ній необхідно обов'язково виділити та вказати такі структурні частини: українською – вступ, проблематика, мета, матеріали й методи, результати, висновки; англійською – Introduction, Problem Statement, Purpose, Materials and Methods, Results, Conclusions;

Ключові слова від 5 до 8 слів

Виклад статті має бути чітким, структурованим, не переобтяженим графічним матеріалом, таблицями та формулами, не допускати повторів у тексті тієї інформації, яка міститься в таблицях чи ілюстраціях (водночас слід наводити аналітичний коментар до неї). Нетекстові матеріали слід застосовувати лише у випадку, коли це значно поліпшує зміст статті, дає змогу зрозуміти його повніше і глибше порівняно з текстовою формою викладу.

Текст статті повинен бути ретельно вичитаний і включати такі **структурні елементи** (з дотриманням вказаної послідовності та зазначенням відповідного заголовку, виділеного напівжирним шрифтом), а саме:

- **Вступ** (постановка проблеми в загальному вигляді).
- **Аналіз досліджень і постановка проблеми** (зв'язок з останніми дослідженнями і публікаціями, а також з важливими науковими і практичними завданнями, з обов'язковим ипосиланнями в тексті на використану літературу. Автор повинен виокремити із загальної проблеми ту частину, яку він досліджує, і показати її актуальність).

- **Формулювання мети статті** (постановка завдання) – висловлюється головна ідея даної публікації, яка суттєво відрізняється від сучасних уявлень про проблему, доповнює або поглиблює вже відомі підходи; звертається увага на введення до наукового обігу нових фактів, висновків, рекомендацій, закономірностей або уточнення відомих раніше, але недостатньо вивчених. Мета статті впливає з постановки наукової проблеми та огляду основних публікацій з теми.

- **Методологічна база дослідження** – перелік методів, методик і конкретних результатів, отриманих завдяки їх застосуванню. Усі дослідницькі методи можна розподілити на: теоретичні методи (аналіз, синтез, узагальнення тощо) та методи збору емпіричної інформації (вторинний аналіз статистичної інформації, опитування (анкетування/інтерв'ю), спостереження, експеримент тощо). Від цих двох груп наукових методів слід відрізнити методи обробки наукових даних (якісні і кількісні, серед яких спеціальні методи математичної статистики)

- **Виклад змісту власного дослідження** – основна частина статті. В ній висвітлюються основні положення і результати наукового дослідження, особисті ідеї, думки, отримані наукові факти, виявлені закономірності, зв'язки, тенденції, програма експерименту, методика отримання та аналіз фактичного матеріалу, особистий внесок автора в досягнення і реалізацію основних висновків тощо.

- **Висновок**, в якому формулюється основний умовивід автора, зміст висновків і рекомендацій, їх значення для теорії і практики, суспільна значущість; коротко накреслюються перспективи подальших розвідок з теми.

- **Список використаних джерел** мовою оригіналу, складений відповідно до українського стандарту бібліографічного опису ДСТУ 8302:2015.

- **References** – (переклад літератури англійською мовою за міжнародним бібліографічним стандартом) елемент бібліографічного апарату, котрий містить описи використаних джерел в алфавітному порядку

або по мірі посилання. До списку вводяться всі роботи, на які посилається (чи цитує) магістрант.

Основними методичними прийомами викладу наукового матеріалу можуть бути:

- послідовний;
- цілісний (з наступною обробкою кожної частини, розділу);
- вибірковий (розділи пишуться окремо).

Послідовний виклад матеріалу передбачає логічно зумовлену схему підготовки публікації: формулювання задуму і складання попереднього плану; відбір і підготовка матеріалів; групування матеріалів; обробка рукопису.

Цілісний виклад передбачає написання всієї праці в чорновому варіанті, а потім обробку в частинах і деталях, унесення доповнень і виправлень. Його перевага полягає в тому, що майже вдвічі економиться час при підготовці «білого» варіанту рукопису. Разом з тим, існує небезпека порушення послідовності викладу матеріалу.

Вибірковий виклад матеріалу часто використовується дослідниками. По мірі готовності матеріалу автор обробляє його в будь-якій зручній для нього послідовності. Необхідно кожен розділ доводити до кінцевого результату, щоб при підготовці всієї праці її складові були майже готові до опублікування.

Етапи підготовки, написання і оформлення:

1. Формулювання задуму: складається попередній план написання статті. Слід організувати статтю таким чином, щоб кожна її частина підтримувала попередні аргументи. Завжди починайте статті з аргументу - на відміну від есе, статті вимагають вираз аргументу в самих перших рядках. Потім описуйте ключові моменти статті так, щоб зацікавити тим, про що пишеться в статті, і завершіть статтю реченнями про те, як можна вирішити дану проблему.

2. Вибір і підготовка матеріалів передбачають ретельний вибір вихідного матеріалу: скорочення до бажаного обсягу, доповнення необхідною інформацією, об'єднання розрізнених даних, уточнення таблиць, схем, графіків.

3. Групування матеріалу передбачає вибір варіанта його послідовного розміщення згідно з планом написання. Результатом цього етапу є логічне поєднання частин рукопису, створення її чорнового макета, який потребує подальшої обробки.

4. Обробка рукопису складається з уточнення змісту, оформлення й літературної правки.

4. СТРУКТУРА ТА ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ З НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ

Основні завдання науково-дослідної практики відображаються в індивідуальному графіку та за формою, наведеною у Додатку А, з дотриманням визначених у ньому термінів виконання завдань.

Фактичне виконання засвідчують науковий керівник магістерської роботи з відміткою про вчасність його представлення.

Звіт з науково-дослідної практики має містити такі документи:

1. Титульна сторінка магістерської роботи
2. Завдання до магістерської роботи
3. Зміст магістерської роботи.

4. Вступ до магістерської роботи із зазначення актуальності теми дослідження, об'єкту, предмету та завдань дослідження.

5. Огляд наукової літератури

6. Копії надрукованих тез та статті по темі магістерської роботи.

Звіт складається індивідуально кожним студентом.

Рекомендується наступна послідовність викладення матеріалу в звіті:

1. Титульна сторінка звіту (зразок оформлення – Додаток А).

2. Індивідуальний графік практики (**Додаток Б**).

Зміст звіту із зазначенням сторінок:

1. Титульна сторінка магістерської роботи (**зразок оформлення – Додаток А**).

2. Завдання до магістерської роботи (**зразок оформлення – Додаток Д**).

3. Зміст магістерської роботи (**Додаток Ж**).

4. Огляд наукової літератури (**зразок оформлення – Додаток В, Г**)

5. Копії надрукованих тез та статті по темі магістерської роботи.

Звіт виконується українською мовою без стилістичних, орфографічних і синтаксичних помилок.

Загальний обсяг звіту з науково-дослідної практики не повинен перевищувати 40 сторінок друкованого тексту (шрифт – Time New Roman, розмір – 14, інтервал – 1,5. Поля: верхнє – 2 см, нижнє – 2 см, лівє – 2 см, правє – 1,5 см). Звіт друкується з одного боку аркуша білого паперу.

5. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ

Звіт за результатами практики подається в установлений термін (не пізніше терміну закінчення практики) керівнику практики від кафедри для перевірки, рецензування та допуску до захисту.

Оцінка визначається з урахуванням своєчасності подання необхідних документів та їх якості, змістовності проведених аналітичних досліджень, виконання індивідуального завдання, рівня знань та захисту здобувача вищої освіти.

Рекомендовані критерії оцінки розділів звіту про практику:

І. ***Найвища якість звіту*** може відповідати наступним вимогам:

1) повне та вичерпне викладення матеріалу, який використовувався під час опрацювання відповідного розділу;

2) повний склад необхідних додатків, які вимагаються відповідним розділом практики (копії документів, аналітичні та статистичні матеріали тощо); допускається представлення не менше 75% додатків, передбачених програмою, з причин, які не залежать від студента;

3) актуальність і достовірність поданої у звіті інформації;

4) участь з виступом (доповіддю) у проведенні щонайменше однієї наукової конференції (з відповідним підтвердженням);

5) дотримання вимог щодо змісту та оформлення структурних частин звіту.

II. Посередня якість звіту визначається у випадку, якщо наявний хоча б один із зазначених нижче пунктів:

1) неповне викладення матеріалу або неповна відповідність змісту роботи вимогам програми практики (50-75% охоплення зазначених питань у програмі проходження практики за відповідною дисципліною);

2) неповний склад додатків, які вимагаються відповідним розділом практики (50-75% необхідних додатків);

3) неактуальність або застарілість поданої у звіті інформації;

4) недотримання вимог щодо змісту та оформлення структурних частин звіту.

III. Задовільна якість звіту визначається у випадку, якщо наявний хоча б один із зазначених нижче пунктів:

1) одночасно присутні два чи більше критеріїв, що відповідають оцінці в 0 балів;

2) неповне викладення матеріалу або неповна відповідність змісту роботи вимогам програми практики (менше 50% охоплення зазначених у програмі проходження практики за відповідною дисципліною питань);

3) неповний склад додатків, які вимагаються відповідним розділом практики (менше 50% необхідних додатків);

4) недостовірність поданої у звіті інформації.

Таблиця 5.1

Критерії оцінювання Звіту з науково-дослідної практики

Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
Дотримання індивідуального графіку проходження практики	10
Визначення об'єкту та предмету дослідження та завдань дослідження	5
Оформлення бібліографічного списку	10
Підготовка тез доповіді для участі у науковій конференції за обраною проблематикою	10
Участь у науковій конференції (обов'язкова)	10
Підготовка наукової статті за обраним напрямом досліджень	40
Розробка завдання на магістерську роботу та графіку роботи магістра.	5
Оформлення звіту з практики	10
РАЗОМ	100

ДОДАТОК А

Індивідуальний план проходження науково-дослідної практики

Здобувача вищої освіти _____ курсу ОР «магістр»
спеціальності « _____ », ОП « _____ »Прізвище, ім'я та по батькові

Завдання за планом	Термін виконання	Фактичне виконання
1. Розробка <i>індивідуального графіку</i> проходження практики. Узгодження його з науковим керівником магістерської роботи		
2. Формулювання теми магістерської роботи, визначення об'єкту та предмету дослідження		
3. Ознайомлення з науково-інформаційними джерелами за обраним напрямом досліджень, виявлення наукової проблематики та формування <i>бібліографії</i>		
4. <i>Підготовка тексту доповіді (виступу)</i> для участі у науковій конференції за обраною проблематикою		
5. Участь у науковій конференції (обов'язкова)		
6. <i>Підготовка наукової статті</i> за обраним напрямом досліджень (друк статті бажаний)		
7. Розробка завдання на магістерську роботу та графіку роботи магістра. Узгодження їх з науковим керівником магістерської роботи.		
8. Складання графіку виконання магістерської роботи		
9. Оформлення звіту з практики		

Науковий керівник: _____

Зразок титульної сторінки звіту

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»**

КАФЕДРА МАРКЕТИНГУ ТА УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ

ЗВІТ

З НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ

Здобувача вищої освіти _____ курсу ОР «магістр»
спеціальності « _____ », ОП « _____ »

(прізвище, ім'я, по батькові)

Науковий керівник:

*науковий ступінь, вчене звання
прізвище, ім'я, по-батькові керівника*

Київ-202__р.

ДОДАТОК В.

Вимоги до оформлення бібліографічного списку

Монографії (5 – 8)					
Автор	Назва	Місце видання, рік видання, видавництво, кількість сторінок	Мета та завдання публікації	Наукова новизна	Зауваження до якого розділу, вирішенням якого завдання роботи є відібраний матеріал
.....					
Статті (10 – 15)					
Автор	Назва	Рік видання, назва журналу, сторінки	Мета та завдання публікації	Наукова новизна	Зауваження до якого розділу, вирішенням якого завдання роботи є відібраний матеріал
.....					
Автореферати (7 – 12)					
Автор	Тема дисертації	Шифр спеціальності та рік захисту	Мета, завдання, об'єкт, предмет дослідження	Наукова новизна	Зауваження до якого розділу, вирішенням якого завдання роботи є відібраний матеріал
.....					
Тези доповідей (8 – 10)					
Автор	Назва доповіді	Назва конференції, місце проведення та дата	Анотація	Наукова новизна	Зауваження до якого розділу, вирішенням якого завдання роботи є відібраний матеріал
.....					

**Приклади оформлення бібліографічного опису у списку
використаних джерел**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
	Книги
Один автор	Скидан О. В. Аграрна політика в період ринкової трансформації: монографія. Житомир : ЖНАЕУ, 2008. 375 с.
Два автори	Крушельницька О. В., Мельничук Д. П. Управління персоналом: навч. посіб. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Київ, 2005. 308 с.
Три автори	Скидан О. В., Ковальчук О. Д., Янчевський В. Л. Підприємництво у сільській місцевості: довідник. Житомир, 2013. 321 с.
Чотири автори	Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А. Київ: Укراгропромпродуктивність, 2006. 106 с. Основи марикультури / Грициняк І. І. та ін. Київ : ДІА, 2013. 172 с.
П'ять і більше авторів	Екологія: навч. посіб. / Б. В. Борисюк та ін. Житомир, 2003. 174 с. Методи підвищення природної рибопродуктивності ставів / Андрющенко А. І. та ін.; за ред. М. В. Гринжевського. Київ, 1998. 124 с.
Колективний автор	Органічне виробництво і продовольча безпека : зб. матеріалів доп. учасн. III Міжнар. наук.-практ. конф. / Житомир. нац. агроєкол. ун-т. Житомир : Полісся, 2015. 648 с.
Багатотомне видання	Генетика і селекція в Україні на межі тисячоліть : у 4 т. / гол. ред. В. В. Моргун. Київ: Логос, 2001. Т. 2. 636 с. Фауна України. В 40 т. Т. 36. Інфузорії. Вып. 1. Сукторії (Ciliophora, Suctorea) / И. В. Довгаль. Киев: Наукова думка, 2013. 271 с.
За редакцією	Доклінічні дослідження ветеринарних лікарських засобів / за ред. І. Я. Коцюмбаса. Львів: Тріада плюс, 2006. 360 с.
Автор і перекладач	Котлер Ф. Основы маркетинга : учеб. пособие / пер. с англ. В. Б. Боброва. Москва, 1996. 698 с. Брігхем Є. В. Основы фінансового менеджменту / пер. з англ. В. Біленького та ін. Київ: Молодь, 1997. 998 с.
	Частина видання
Розділ книги	Саблук П. Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. Основи аграрного підприємництва / за ред. М. І. Маліка. Київ, 2000. С. 5-15.
Тези доповідей, матеріали конференцій	Зінчук Т. О. Економічні наслідки впливу продовольчих органічних відходів на природні ресурси світу. Органічне виробництво і продовольча безпека : зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир : Полісся, 2014. С. 103–108.

	Скидан О. В., Судак Г. В. Розвиток сільськогосподарського підприємництва на кооперативних засадах. Кооперативні читання: 2013 рік : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 4-6 квіт. 2013 р. Житомир : ЖНАЕУ, 2013. С. 87-91.
Статті з продовжуючих та періодичних видань	Якобчук В. П. Стратегічні пріоритети інноваційного розвитку підприємництва в аграрній сфері. Вісник Київського національного університету ім.Т. Шевченка. Сер. Економіка. 2013. Вип. 148. С. 31-34. Масловська Л. Ц., Савчук В. А. Оцінка результативності і ефективності виробництва органічної агропродовольчої продукції. Агросвіт. 2016. No 6. С. 23-28. Акмеологічні засади публічного управління / Є.І. Ходаківський та ін. Вісник ЖНАЕУ. 2017. No 1, т. 2. С. 45–58. Dankevych Ye. M., Dankevych V. Ye., Chaikin O. V. Ukraine agricultural land market formation preconditions. Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis. 2017. Vol. 65, №. 1. P. 259-271.
	Електронні ресурси
Книги	Ілляшенко С. М., Шипуліна Ю. С. Товарна інноваційна політика : підручник. Суми : Університетська книга, 2007. 281 с. URL: ftp://lib.sumdu.edu.ua/Books/1539.pdf (дата звернення: 10.11.2017).
Законодавчі документи	Про стандартизацію : Закон України від 11 лют. 2014 р. No 1315. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1315-18 (дата звернення: 02.11.2017). Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року : проект / М-во аграр. політики та продовольства України. URL: http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822 (дата звернення: 13.10.2017).
Періодичні видання	Клітна М. Р., Брижань І. А. Стан і розвиток органічного виробництва та ринку органічної продукції в Україні. Ефективна економіка. 2013. No 10. URL: http://www.m.nayka.com.ua/?op=1&j=efektyvna-ekonomika&s=ua&z=2525 (дата звернення: 12.10.2017). Neave H. Deming's 14 Points for Management: Framework for Success. Journal of the Royal Statistical Society. Series D (The Statistician). 2012. Vol. 36, No 5. P. 561–570. URL: http://www2.fiu.edu/~revellk/pad3003/Neave.pdf (Last accessed: 02.11.2017). Colletta L. Political Satire and Postmodern Irony in the Age of Stephen Colbert and Jon Stewart. Journal of Popular Culture. 2009. Vol. 42, No 5. P. 856–874. DOI: 10.1111/j.1540-5931.2009.00711.x
Сторінки з веб-сайтів	Що таке органічні продукти і чим вони кращі за звичайні? Екологія життя : веб-сайт. URL: http://www.eco-live.com.ua (дата звернення: 12.10.2017).
	Інші документи
Законодавчі і нормативні документи (інструкції, накази)	Конституція України : станом на 1 верес. 2016 р. / Верховна Рада України. Харків Право, 2016. 82 с. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський

	облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень : Закон України від 5 жовт. 2017 р. No 2164. Урядовий кур'єр. 2017. 9 листоп. Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : затв. наказом М-ва фінансів України від 20 квіт. 2015 р. No 449. Все про бухгалтерський облік. 2015. No 51. С. 21-42. Про затвердження Порядку забезпечення доступу вищих навчальних закладів і наукових установ, що знаходяться у сфері управління Міністерства освіти і науки України, до електронних наукових баз даних: наказ М-ва освіти і науки України від 2 серп. 2017 р. No 1110. Вища школа. 2017. No 7. С. 106-107
Стандарти	ДСТУ ISO 9001: 2001. Системи управління якістю. [Чинний від 2001-06-27]. Київ, 2001. 24 с. (Інформація та документація). СОУ-05.01-37-385:2006. Вода рибогосподарських підприємств. Загальні вимоги та норми. Київ: Міністерство аграрної політики України, 2006. 15 с. (Стандарт Мінагрополітики України)
Патенти	Комбайн рослинозбиральний універсальний: пат. 77937 Україна : МПК A01D 41/02, A01D 41/04, A01D 45/02. No а 2011 09738 ; заявл. 05.08.2011 ; опубл. 11.03.2013, Бюл. No 5.
Авторські свідоцтва	А.с. 1417832 ССРСР, МКИ А 01 F 15/00. Стенка рулонного пресс-подборщика / В. Б. Ковалев, В. Б. Мелегов. No 4185516 ; заявл. 22.01.87 ; опубл. 23.08.88, Бюл. No 31
Дисертації, автореферати дисертацій	Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : дис. ... д-ра с.-г. наук : 03.00.16 / Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир, 2011. 392 с. Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра с.-г. наук : 03.00.16. Житомир, 2011. 40 с.
Препринти	Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. 7 с. (Препринт. НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС ; 06-1).

ДОДАТОК Д

Приклад оформлення Титульної сторінки магістерської роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА
АКАДЕМІЯ»**

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІЧНИХ НАУК

КАФЕДРА МАРКЕТИНГУ ТА УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

освітній ступінь – магістр

на тему: **«СТРАТЕГІЯ ДІДЖИТАЛ-КОМУНІКАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВА
НА B2B РИНКУ»**

Виконала: здобувач вищої освіти 2-го
року навчання,
Спеціальності 075 Маркетинг
Ніколенко Анна Олександрівна

Керівник Сидоренко О.В.,
доктор економічних наук, професор

Рецензент Ковшова І.О.,
доктор економічних наук, професор

Магістерська робота захищена
з оцінкою _____

Секретар ЕК Ісаєнко А.М.
«____» _____ 2022 .

Київ- 20__

Приклад оформлення Завдання на магістерську роботу

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

Факультет економічних наук

Кафедра маркетингу та управління бізнесом

Освітній ступінь магістр

Спеціальність 075 Маркетинг

(код і назва)

Освітньо-наукова програма Маркетинг

(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри Пічик К.В.

“ ” 20 року

**ЗАВДАННЯ
ДЛЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ**

Ніколенко Анна Олександрівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Стратегія діджитал-комунікацій підприємства на B2B ринку»

керівник роботи Сидоренко О. В., доктор економічних наук, професор

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «__» червня 2022 року №__

2. Строк подання роботи 10 червня 2022 р.

3. План роботи. Робота складається зі вступу, 3-ох розділів, висновку, списку використаних джерел та додатків. У роботі відображені такі основні розділи, як:

Розділ 1. Теоретико-методологічні засади стратегії та інструментів діджитал-комунікацій;

Розділ 2. Аналіз діяльності та діджитал-комунікації компанії Payforce;

Розділ 3. Розробка стратегії діджитал-комунікацій для компанії Payforce та її ефективність.

ГРАФІК ПІДГОТОВКИ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ ДО ЗАХИСТУ

№ з/п	ПЕРЕЛІК РОБІТ	Термін виконання	Дата ознайомлення наукового керівника	Підпис наукового керівника	Примітки
1.	Вибір теми, затвердження її на засіданні кафедри та закріплення наукового керівника Узгодження календарного графіка підготовки кваліфікаційної роботи. Ознайомлення студента з критеріями оцінювання кваліфікаційної роботи (п. 8.5).	жовтень			
2.	Вивчення джерел літератури, матеріалів архівів, періодичних видань, збір та узагальнення фактів, даних	жовтень – листопад			
3.	Складання плану каліф. роботи та узгодження з науковим керівником	листопад – грудень			
4.	Написання розділів роботи <i>або</i> Постановка експерименту, аналіз отриманих результатів наукового дослідження	листопад – березень			
5.	Проміжний контроль виконання роботи	лютий			
6.	Написання кваліфікаційної роботи в цілому, ознайомлення з її першим варіантом наукового керівника	січень – березень			
	Розділ 1 (постановка проблеми, теоретичні основи, огляд літературних джерел)				
	Розділ 2 (аналітично-дослідницька частина) (експериментальна частина для природничих і біологічних наук)				
	Розділ 3 (проектно-рекомендаційна частина) (аналіз результатів експерименту для природничих і біологічних наук)				
7.	Повне завершення написання кваліфікаційної роботи, оформлення її згідно з вимогами й подання на відгук науковому керівнику	квітень			
8.	Подання кваліфікаційної роботи для перевірки письмових робіт студентів НаУКМА на відповідність вимогам академічної доброчесності,	травень			
9.	Подання на зовнішню рецензію	травень			
10.	Підготовка до захисту кваліфікаційної роботи на засіданні кафедри: написання доповіді та виготовлення ілюстративного матеріалу				
11.	Попередній захист кваліфікаційної роботи на засіданні кафедри				
12.	Подання кваліфікаційної роботи на кафедру з усіма супроводжувальними документами				
13.	Публічний захист кваліфікаційної роботи перед екзаменаційною комісією	згідно з розкладом роботи ЕК			

Графік узгоджено «__» _____ 20__ р.

Науковий керівник _____ (ПІБ)

Виконавець кваліфікаційної роботи _____ (ПІБ)

Приклад змісту магістерської роботи

ЗМІСТ

ВСТУП	Error! Bookmark not defined.
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ СТРАТЕГІЇ ТА ІНСТРУМЕНТІВ ДІДЖИТАЛ-КОМУНІКАЦІЙ	Error! Bookmark not defined.
1.1. Сутність стратегії діджитал-комунікацій підприємства	Error! Bookmark not defined.
1.2. Основні інструменти діджитал-комунікацій	Error! Bookmark not defined.
1.3. Особливості введення та оцінка ефективності діджитал-комунікацій	Error! Bookmark not defined.
Висновки до розділу 1	Error! Bookmark not defined.
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ДІДЖИТАЛ-КОМУНІКАЦІЇ КОМПАНІЇ PAYFORCE	Error! Bookmark not defined.
2.1. Огляд ринку фінтехнологій в Україні	Error! Bookmark not defined.
2.2. Загальна характеристика компанії Payforce та аналіз її діджитал діяльності	Error! Bookmark not defined.
2.3. Ефективність використання діджитал-комунікацій компанії Payforce	Error! Bookmark not defined.
Висновки до розділу 2	Error! Bookmark not defined.
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА СТРАТЕГІЇ ДІДЖИТАЛ-КОМУНІКАЦІЙ ДЛЯ КОМПАНІЇ PAYFORCE ТА ЇЇ ЕФЕКТИВНІСТЬ ...	Error! Bookmark not defined.
3.1. Розробка стратегії діджитал-комунікацій для компанії Payforce на ринку B2B	Error! Bookmark not defined.
3.2. Впровадження інструментів діджитал-комунікацій у маркетинговій діяльності підприємства та їх оцінка	Error! Bookmark not defined.
Висновки до розділу 3	Error! Bookmark not defined.
ВИСНОВКИ	Error! Bookmark not defined.
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	Error! Bookmark not defined.
Додаток А	Error! Bookmark not defined.